

Bestyrelsen, Vejle afdeling, 7. november 2022

Årsberetning 2022

Ulbækkens udløb i fjorden, Vejle Kommunes grænse til Hedensted Kommune.

Velkommen til årsmødet 2022 i Danmarks Naturfredningsforening i Vejle Kommune.

DN har på landsplan nu ca. 133.000 medlemmer. I Vejle Kommune havde vi pr. 26.10 i år 1.896 medlemmer, hvilket er lidt færre, end vi havde i oktober 2021, hvor vi var 1.991 medlemmer.

DN Vejle har en bestyrelse på 9 medlemmer, og en suppleant.

I Jelling er der en lokalgruppe på 6 medlemmer. Herudover har bestyrelsen knyttet flere ad hoc medlemmer til løsning af specifikke opgaver.

Vi er aktive medspillere i den offentlige planlægning i forbindelse med en lang række forskellige sagsområder. Vi udarbejder talrige høringssvar, hvoraf nogle medfører ændringer i f. eks. planer og strategier. Overordnet arbejder vi for et bæredygtigt samfund med en rig og mangfoldig natur, et smukt varieret landskab og et sundt miljø.

Vi er naturens øjne og stemme i kommunen. Vi gennemser samtlige planer og tilladelser fra myndighederne. Bliver vi opmærksomme på forhold i kommunen, der er i strid med lovgivningen, for eks. naturbeskyttelsesloven, ofte §3, der omhandler beskyttet natur, og §15, der omhandler strandbeskyttelseslinjen, anmelder vi disse forhold til de relevante myndigheder.

Hvis vi skønner, at en tilladelse vil betyde en væsentlig forringelse af natur, landskab eller miljø, og hvis vi mener, at en afgørelse strider mod den gældende lovgivning, anker vi sagen

til Miljø- og Fødevareklagenævnet eller Planklagenævnet. I mange af sagerne har klagenævnene givet os medhold. Overordnet vinder DN på landsplan ca. 65% af de indsendte klagesager. Vi har ikke i 2022 påklaget nogen afgørelser til klagenævnene. Men en sag er i 2022 netop blevet afgjort. I juli 2019 påklagede vi kommunens afgørelse om, at ændring af projektet for forbindelsesvejen vest om Uhre ikke var miljøvurderingspligtig, samt at kommunen brugte en 11 år gammel VVM redegørelse, som vi anså for at være forældet. Klagenævnet kunne desværre ikke give os medhold.

DN Vejle er repræsenteret i Klima-, Natur- & Miljøforum, samt både i bestyrelsen og rådet for Vejle Ådal og Vejle Fjord, og ligeledes i undergruppen Sund Vejle Fjord, samt i Vores Vilde Vejle.

I det kommende Kystvandråd for Vejle Fjord vil DN Vejle repræsentere DN's afdelinger i Vejle, Hedensted og Fredericia.

Kystvandrådenes opgave bliver at analysere kystvandets væsentligste udfordringer for at nå målopfyldelse jf. Vandrammedirektivet, samt at udarbejde kvalificerede forslag til et alternativt indsatsprogram, som sikrer målopfyldelse i det relevante kystvandområde. Kystvandet skal inden 2027 have opnået miljømålene for "god kemisk tilstand", "god økologisk tilstand" eller "god økologisk potentiale". Arbejdet skal være afsluttet ved udgangen af september 2023.

Efterfølgende årsberetning er på ingen måde komplet, men giver blot udpluk af noget af det, som vi har beskæftiget os med siden årsmødet i november 2021.

Fredninger

Den nye sti vest for de 3 store lader i Tirsbæk fredningen, hvor man kommer forbi et imponerende egetræ

Vejle Kommune er beriget med 16 større fredede områder, der alle er landskabsfredninger, og hvor de største f.eks. fredningen omkring Rørbæk Sø, Hærvejen og Gudenåens Kilder dækker et areal på ca. 2.100 hektar og Nybjerg Mølle fredningen ca. 1000 ha. Andre større fredninger er Tirsbæk- og Ulbækhusfredningerne samt Randbøl Hede og Rands Fjord, som vi deler med henholdsvis Billund og Fredericia Kommune, og ikke at forglemme fredningerne omkring Højen Bæk, Lerbæk Skov og Grejs Ådal. Herudover er en række mindre lokaliteter berørt af

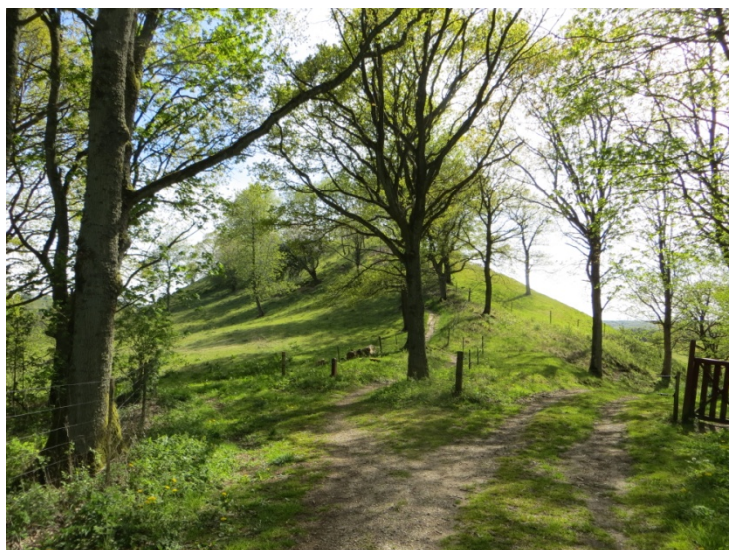
fredningsdeklarationer, og endelig er samtlige kirker i landdistrikterne omgivet af mindre fredninger (de såkaldte Exner fredninger), hvis formål er at sikre indsigt til og udsigt fra kirkerne.

Deklarationerne for fredningerne er vidt forskellige og nogle af fredningerne indgår i Natura 2000 områder.

Vi har siden årsmødet i november 2021 skrevet høringsvar i forbindelse med 21 ansøgninger til dispensation af projekter i de fredede områder og herunder deltaget i 2 besigtigelser med fredningsnævnet. Fredningsnævnet har tydeligvis fået en hurtigere sagsbehandlingstid, og kun de 4 nyeste sager er endnu ikke afsluttet. I alle afsluttede sager har der været overensstemmelse mellem DN's anbefaling til fredningsnævnet og fredningsnævnets afgørelser. Vi anbefaler aldrig en dispensation, hvis det ansøgte projekt er i strid med fredningens overordnede formål, og herudover må dispensationen ikke have negativ påvirkning af udpegningsgrundlaget for et eventuelt Natura 2000 område og ej heller på eventuelle Bilag IV arter, fx flagermus.

Endelig anmelder vi af og til aktiviteter eller forhold i de fredede områder, som vi anser for at være i strid med fredningsbestemmelserne, til Vejle Kommune, der er tilsynsmyndighed for de fredede arealer i kommunen. I 2022 har vi anmeldt et par forhold, hvor sagen endnu ikke er afsluttet.

Fredning af Vejle Ådal fra Vingsted i øst til Slotsbjergvej i vest.

Runkenbjerg indgår i området for forslaget til fredning af Vejle Ådal.

Denne fredning bliver ofte i medier og folkemunde omtalt som fredningen af Vejle Ådal, men det skal pointeres, at fredningsforslaget kun dækker en del af ådalen, et område på 847 ha fra Vingstedcentret i øst til Slotsbjergvej i vest, hvor fredningen er sammenhængende med Nybjerg Mølle fredningen.

Fredningsnævnet traf 8.3.2021 sin endelige afgørelse for fredning af dette område og stadfæstede fredningen.

Fredningsnævnet fastsatte erstatningerne til lodsejerne til 2.628.517 kr.. Da den samlede erstatning overstiger 500.000 kr., er afgørelsen forelagt Miljø- og Fødevareklagenævnet, som senest 2 år efter fredningsnævnets afgørelse, skal komme med sin afgørelse. Vi afventer fortsat afgørelsen, der som sagt skal falde senest 8.3.2023, dvs. 6 år efter at sagen blev rejst i 2017.

Bjerlev Hede

Bjerlev Hede september 2022. Det var stadig meget tørt

Også i denne årsberetning skal Bjerlev Hede nævnes. Matriklen har et areal på ca. 6,5 ha, og ejes af Danmarks Naturfond, der har en tilknytning til Danmarks Naturfredningsforening. DN Vejle har i mange år medvirket til at pleje heden, så der forbliver lysåben natur. På heden vokser mange sjældne planter.

Der er fortsat en meget kraftig opvækst af specielt birk på en del af arealet. Heden har nu i flere år været afgræsset af et par ponyer, der kun i meget begrænset omfang har været i stand til at begrænse noget af opvæksten. I det tidlige forår blev der derfor ligeledes sat 4 geder ud på arealet. De har heller ikke været i stand til at bremse den kraftige opvækst. På et konstruktivt møde i september med repræsentanter fra naturfonden, Vejle Kommune og DN Vejle blev det aftalt, at der skal sættes et yderligere antal af geder på arealet og fonden vil arrangere mekanisk rydning af specielt birkeopvæksten i 2023. Ligeledes blev der placeret markeringspæle for det lille parkeringsområde ved Ådalvej samt for vejen førende ned til arealets østlige låge og en lille vendeplads her. Endelig blev der truffet aftale om udarbejdelse af informationsplanche og –folder, samt plejeplan.

De to ponyer ved det nordlige vandhul september 2022

Planlægning af udstykninger til nye boligområder

I foråret 2022 blev vi af lokale beboere gjort opmærksom på en skitse til et større byggeprojekt øst for Nørre Vilstrup. Projektet er omfattende og planlægges i et område med kuperet og bevaringsværdigt landskab. Bevaringsværdigt landskab skal ifølge gældende kommuneplan som hovedregel friholdes for byggeri.

Ønsker om udstykninger til boligområder opstår oftest, hvor jorden er sværest at dyrke og lettest at sælge, og derfor ofte på arealer med stor landskabs- og naturværdi.

Adskillige undersøgelser har vist, at tilflyttere til Vejle Kommune nævner naturen og landskabet, som den væsentligste årsag til at vælge Vejle Kommune som bosætningssted, et valg som overgår jobønsker.

Det er langt mere fornuftigt at modellere landskabet ”på flad mark”, så det bliver boligmæssigt attraktivt, som der nu gøres på en stor del af ”udstykningsen Tirsbæk Bakker”.

I juni 2022 henvendte vi os skriftligt til formændene for både Teknisk Udvalg og Klima-, Natur- og Miljøudvalget angående denne problemstilling. Der kom prompte svar fra sidstnævnte udvalgs formand, men formanden for Teknisk Udvalg har ikke givet lyd fra sig.

Landskabsplanen for Vejle Ådal og Fjord

Vejle Kommune offentliggjorde i juni 2022 en landskabsplan for Vejle Ådal og Fjord. Planen har været i offentlig høring frem til 15. oktober. Landskabsplanen er udarbejdet af Københavns Universitet og Vejle Kommune i tæt samarbejde med lodsejere og andre interessenter, herunder DN Vejle.

Landskabsplanen præsenterer en vision for landskabets fremtid, underbygget af mål og prioriterede projekter. Visionen for Vejle Ådal og Fjord for år 2040 præsenteres på en af de første sider i planen, og på planens sidste side konkluderes, at der er gode betingelser for yderligere at beskytte, forvalte og udvikle natur- og kulturværdier, at kerneområdet har format til at blive udpeget som nationalpark eller lignende og at der er gode muligheder for at gennemføre en samarbejdsdrevet planproces for projektområdets landskab.

DN kan konstatere, at landskabsplanens intentioner for kerneområdet er i fuld samklang med fredningsforslaget af dele af Vejle Ådal.

Navnet ”Landskabsplan for Vejle Ådal og Fjord” er noget misvisende, idet fjorden og kystskrænterne ned til fjorden kun nævnes sporadisk i planen. Planens kerneområde er ikke særlig præcist angivet. I stedet anføres, at planens kerneområde inkluderer de lavtliggende og skrånende arealer nedenfor de store sammenhængende landbrugsflader.

Alle interessenter i arbejdet med Landskabsplanen var enige om, at man ikke ønsker yderligere bosætning i planens kerneområde.

Vindmøller og solceller

En mulig placering af solceller og vindmøller i Vejle Kommune

Regeringen har udsendt et forslag til Landsplanredegørelse 2022 - Planlægning for grøn strøm til fremtidens Danmark.

Baggrunden for redegørelsen er, at et bredt folketingsflertal har vedtaget en klimaaftale, som skal sikre rammevilkår, der muliggør en firedobling af den samlede elproduktion fra solceller og vindmøller på land. Kommunerne har en stor rolle med arealplanlægning, så der kan ske en udbygning med vedvarende energi inden 2030. Aftaleparterne i klimaaftalen ønsker, at staten skal spille en aktiv rolle i planlægningen af energiparker på land som et supplement til den kommunale planlægning.

Der er allerede nu nye planer om udbygning med både vindmøller og solcelleparker flere steder i Vejle Kommune. Disse planer møder ofte initialt lokal folkelig modstand.

DN's Hovedbestyrelse har i efteråret 2022 udarbejdet et forslag til en ny vindmøllepolitik, der skal behandles på det kommende repræsentantskabsmøde om et par uger. Vi står i to alvorlige kriser: Klimakrisen og biodiversitetskrisen. Begge kriser skal bekæmpes – om muligt i sammenhæng. Tiltag mod den ene krise må i hvert tilfælde ikke forstærke den anden.

DN støtter helhjertet den grønne omstilling og herunder mere vindenergi både på land og hav. Vi accepterer, at vindmøller vil præge dele af vores landskab. DN vil ikke gå ind i lokale sager, hvor vindmøller alene skader udsigten, men holder fast i at vi prioriterer naturhensyn

og grøn omstilling højere og fortsat går ind i sager, der vedrører de kommunalt udpegede værdifulde landskaber.

Udbygning af vindmøller og solcelleparker kræver at både stat og kommuner foretager en ordentlig planlægning af placeringen af disse anlæg, og at det sker med borgerinddragelse.

Sund Vejle Fjord

En smuk Vejle Fjord og kysten ved Brejning. Den økologiske tilstand af fjorden er ringe. Næringsstofbelastningen, der altovervejende kommer fra landbrugsarealerne i kommunen, er alt for høj.

DN Vejle er som tidligere nævnt repræsenteret i Styregruppen for projektet ”Sund Vejle Fjord”. Arbejdet med at etablere nye stenrev, udplante ålegræs og etablere muslingebanker fortsætter. Biologer i Vejle Kommune arbejder tæt sammen med eksperter fra Syddansk Universitet. Det er vigtigt, at de nye stenrev forbliver uforstyrrede, hvorfor Vejle Kommune har anmodet Fiskeristyrelsen om en fredning af de nye stenrev med omgivende bufferzone i 10 år for at give naturen ro, samt forskerne mulighed for at følge udviklingen af biodiversiteten på og omkring stenrevne. Syddansk Universitet konkluderede i 2022, at det er muligt at gennemføre naturgenopretningsaktiviteter i yderfjorden, der kan være med til at forbedre naturtilstanden lokalt, men at det ikke er muligt at gennemføre naturgenopretning i inderfjorden grundet de for høje næringssaltkoncentrationer. Hvis projektet skal lykkes, kræves der en aflastning med ca. 35 % N, så økosystemtjenesterne også kan komme i spil i inderfjorden.

Lokalplaner, herunder forslag til lokalplaner

Vi har i 2022 sendt flere høringssvar til forslag til lokalplaner. Vi vil særlig nævne forslag til Lokalplan 1317-Boligområde ved Kølholt, Skibet-1. etape, hvor vi i februar 2022 indsendte et høringssvar, der forholdt sig kritisk til lokalplanforslaget og kommuneplantillægget.

Vi finder, at planlægning af et boligområde i Vejle Ådal, der omfatter 30 ha, ikke er i overensstemmelse med de mål for ådalens natur og landskab, der blev beskrevet i Udviklingsstrategien for Vejle Ådal og Vejle Fjord vedtaget af byrådet 27.01.2016 og ej heller med de intentioner, som Helhedsplanen for Vejle Ådal og Fjord angiver.

Hasselmus

Hasselmusen er en gnaver, og den eneste art i Danmark, der tilhører syvsoverfamilien. Bestanden i Danmark er truet, og Hasselmusen findes nu kun på Midt- og Sydsjælland, på Sydfyn i mindre spredte bestande og måske i det østlige Jylland, bl.a. i skovene på sydsiden af Vejle Fjord.

Vi har i 2022 fortsat eftersøgningen ved at opsætte fotofælder et par steder i Vinding Skov. To af Danmarks Hasselmus-eksperter, Julie Dahl Møller og Helle Vilhelmsen, deltager også i eftersøgningen, hvor de har haft kamerafælder oppe i Munkebjergskovene. Indtil nu er der ikke fundet Hasselmus, men vi fortsætter eftersøgningen i 2023.

Vores Vilde Vejle

Tidselsommerfugl på Almindelig Knopurt.

En række grundejerforeninger og industrivirksomheder er ved at skabe mere natur på deres græsarealer. Ved at lade græsset gro og blot slå det en gang eller to årligt får urter, som har spredt sig i plænerne fra den omgivende natur, en mulighed for at blomstre. Hvis man vil have flere blomster kan man samle frø i et nærliggende naturområde og udså dem i felter i græsset. Ved at anlægge en dam, bygge en sydvendt vold, udlægge nogle trækævlere, lave en stendynge eller kvasbunke eller ved at sætte fuglekasser op har de skabt levesteder til f.eks. insekter, padder, salamandre, firben, pindsvin og fugle.

Den slåede traditionelt plejede græsplæne er en økologisk ørken. Der mangler blomster til sommerfugle, vilde bier og svirrefluer.

Hejlskovparken, Egtved

Vores Vilde Vejle er en lille gruppe naturinteresserede med tilknytning til DN, som arbejder for, at der kommer mere natur i byen, og derfor har de støttet grundejerforeningers og virksomheders naturprojekter med ideer. De har desuden lavet en folder, Natur i byen, med en beskrivelse af 10 projekter og et hæfte med en beskrivelse af hvad man kan gøre, hvis man vil

have mere natur hvor man bor. Man har ikke kunnet købe frø af vilde, almindelige og lokale planter de sidste år. Vores Vilde Vejle har derfor også samlet frø i naturen og er indgået i et samarbejde med en gartner, som har udsået frøene. Det er planen, at en Vejle Frøblanding fra næste år kan afsættes bl.a. til private, grundejerforeninger og virksomheder.

Lille Ildfugl

Ture

28. april 2022 En forårstur til de flotte skrænter ved Østengård.

22. maj 2022 Fuglenes sang i morgendæmringen ved Jelling Skov.

12. juni 2022 Tur til naturens egen ø Vorsø, oprindelig opkøbt af biologen Herluf Vinge

Jens Gregersen fortæller levende om øens flora og fauna

Et lavbundsområde på Vorsø

En Havterne ved Vorsø, der årligt flyver mere end 40.000 km

2. oktober 2022 Familiesvampetur i Engelsholm Skov

Svampene præsenteres og gennemgås

Nyhedsbreve

DN-Vejle udsender fortsat hver 3. måned et nyhedsbrev, hvor vi fortæller om vores arbejde, ture og arrangementer samt aktuelle historier fra Vejle Kommunes natur. Alle nyhedsbrevene tilbage til 2013 kan ses på vores hjemmeside på internettet, og herudover sendes de til de af vore medlemmer, hvor vi har en e-mail adresse. I 2022 har vi udsendt nyhedsbreve i januar, april, juli og oktober.

Støvende Kødporesvamp, Frederikshåb Plantage.

Tak

Og til slut en tak for samarbejdet til de mange dygtige medarbejdere i forvaltningen, til vores politikere, og til alle de journalister, der jævnligt skriver om forhold, der relaterer sig til naturen i Vejle Kommune.

Et par nysgerrige Hasselmus-unger fra Sydfyn

På vegne af afdelingsbestyrelsen

Uffe D. Rømer, Formand DN Vejle